

Lausuntopyyntö Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnon tarkastus -yleisoppaasta

Johdanto

Sisäministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnon tarkastus -yleisopas.

Tausta

Sisäministeriön hankkeessa väestönsuojien nykytilasta Suomessa 2023 todettiin tarve ohjeille, jotka tukevat omatoimista varautumista poikkeusoloissa. Selvitystyön mukaan eri toimijat eivät olleet suoriutuneet tehtävistään kuten lainsäädäntö edellyttää. Yhdeksi juurisyysiksi tähän todettiin, ettei ole saatavilla ohjeita, joiden avulla eri toimijat osaisivat tehdä vastuulleen kuuluvia tehtäviä.

Tehtyjen havaintojen pohjalta sisäministeriö asetti hankkeen maaliskuussa 2024 ”Omatoiminen varautuminen poikkeusoloihin – hanke ohjeiden laatimiseksi”. Hankkeessa laaditaan kolme opasta: 1) pelastussuunnitelma, 2) väestönsuojan käyttöönotto ja käyttö sekä 3) väestönsuojan kunnossapito ja tarkastus. Hanketta rahoittaa Palosuojelurahasto. Hanke tukee hallitusohjelmaa, jonka mukaan omatoimisen varautumisen osaamista vahvistetaan kaikissa väestöryhmissä muuan muassa ohjauksella, neuvonnalla ja valvontatoiminnalla.

Oppaat on suunnattu tahoille, jotka toimivat pelastussuunnitelmien ja väestönsuojelun parissa. Hanke tehdään laajassa yhteistyössä osallistaen jaostojen kautta pelastustoimen lisäksi kansalaisia, kolmatta ja yksityistä sektoria. Hankkeessa on kuultu myös muita asiantuntijoita ja tahoja, joiden toimintaa oppaat koskevat. Hankkeessa huomioidaan myös Ukrainan kokemuksia.

Tavoitteet

Oppaiden tavoitteena on selkiyttää lainsäädännön velvoitteita ja yhdenmukaistaa eri toimijoiden toimintamalleja pelastussuunnitteluun ja väestönsuojoihin liittyen. Oppaat edistävät normaali- ja poikkeusolojen pelastustoimintaa ja siihen varautumista sekä tukevat pelastuslaitosten valvontatehtävää.

Oppaat perustuvat säädöksissä määriteltyihin velvoitteisiin, eikä oppaissa esitetä uusia

velvoitteita. Nykyisten velvoitteiden lisäksi oppaassa kerrotaan hyväksi todettuja käytäntöjä ja esimerkkejä, jotka voivat helpottaa suunnittelutyötä. Hyvät käytännöt ja esimerkit ovat vapaaehtoisia tapoja toimia, eivätkä ole velvoittavia, toisin kuin säädetyt velvoitteet.

Ensimmäisen ohjeen (Pelastussuunnitelma) lausuntoaika päättyi 23.4.2025. Toisen oppaan (Väestönsuojan käyttöönotto ja käyttö) lausuntoaika päättyy 11.8.2025. Kolmannen eli nyt lausuttavana olevan oppaan (Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnon tarkastus) lausuntoaika päättyy 13.8.2025. Oppaiden on tarkoitus valmistua vuoden 2025 loppuun mennessä. Oppaat on tarkoitus julkaista suomeksi ja ruotsiksi sisäministeriön julkaisusarjassa, jolloin ne ovat vapaasti hyödynnettävissä. Oppaiden käytäntöön saattamiseksi järjestetään kolme seminaaria eri puolilla Suomea loppuvuodesta 2025.

Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnon tarkastus -yleisoppaan tavoitteena on parantaa väestönsuojien toimintakunnon tarkastusten sekä kunnossapidon sisältöä ja laatua, selkeyttää eri toimijoiden vastuita sekä tukea omatoimista varautumista poikkeusoloissa. Oppaassa ei oteta kantaa huollon, kunnossapidon tai toimintakunnon tarkastusten tekniseen suorittamiseen, koska ne ovat kohteesta riippuvaisia. Oppaassa kuvataan toimintakunnon tarkastuksen osa-alueet sekä tarkastuksessa huomioitavat asiat. Oppaassa kerrotaan esimerkkejä ja hyviä käytäntöjä, jotka on hyvä huomioida väestönsuojan huollon ja kunnossapidon osalta sekä tilattaessa väestönsuojan toimintakunnon tarkastusta ja tarkastuksen jälkeen. Lisäksi oppaassa kerrotaan väestönsuojien kunnossapitoon ja toimintakunnon tarkastuksiin liittyvästä pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja valvontatehtävistä.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/19277/2025.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.sm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Sisäministeriö, PL 26, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/19277/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus SM021:00/2025). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei

julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 13.8.2025.

Valmistelijat

Lisätietoja antaa projektipäällikkö Ira Pasi, etunimi.sukunimi@gov.fi (26.6.2025 asti)

Linkit

<https://intermin.fi/hankkeet/hankesivu?tunnus=SM021:00/2025> - Hankesivu

<https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning/projektsida?tunnus=SM021:00/2025> - Projektsida

Liitteet:

[Luonnos Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnon tarkastus -yleisopas.pdf](#) - Luonnos Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnon tarkastus -yleisohje

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnon tarkastus -yleisoppaan sisältö

Voitte kirjoittaa huomionne Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnon tarkastus -yleisoppaan luonnoksesta alla olevaan kenttään.

Eskola Pauliina
Sisäministeriö

Pasi Ira
Sisäministeriö